МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

ДЕРЖИЛОВА ЮЛІЯ ВЯЧЕСЛАВІВНА

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ ДОХОДІВ І ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

(на матеріалах ПАТ «Чернігівська макаронна фабрика»)

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування

АВТОРЕФЕРАТ

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»

Чернігів – 2018

Дипломною роботою є рукопис

Робота виконана на бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, обліково-економічного факультету, Чернігівського національного технологічного університету, Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент Онищенко Віктор Петрович, Чернігівський національний технологічний університет

Рецензент: головний бухгалтер Качегіна Людмила Василівна

Захист відбудеться «22» травня 2018 р. о 9.00 год. на засіданні державної екзаменаційної комісії у Чернігівському національному технологічному університеті

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, доктор економічних наук, професор Маргасова Вікторія Геннадіївна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ринкові відносини в Україні здійснюються в безперервному кругообігу коштів як у масштабах економіки, так і загалом в межах окремого підприємства. Грошові витрати охоплюють усі господарські процеси підприємства та пов'язують його із зовнішнім середовищем, тому будь-яка дія підприємства стосовно управління витратами може привести до порушення функціонування всіх структурних підрозділів підприємства, вплинути на діяльність роботи в поточному і довгостроковому періодах, спричинити зниження рівня прибутковості й платоспроможності та погіршити фінансовий стан.

Питання обліку витрат підприємства займає вагоме місце і вивченням цього питань займаються вітчизняні та зарубіжні вчені та практики. Такі сучасні вчені-економісти як Б. Нідлз, Х. Андерсон, Д. Колдуелл. У своїх працях Ф.Ф. Бутинець та Т.П. Остапчук, Янчева Л.М., а також зарубіжні дослідники К. Друрі, Р. Манн, Е. Майер, П. А. Малєєва, Дж. Рис, Ж. Рішар, Ч.Т.Хорнгрен, Р. Ентоні та інші. Але дане питання достатньо широке, що було і залишається актуальним і цікавим для наукового вивчення. Особисто мене здивував, той факт, що в міжнародній практиці не виокремлюють окремого положення для розкриття витрат.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних, методичних та практичних аспектів організації обліку, аналізу витрат та оцінки ефективності діяльності фабрики, а також в розробці пропозицій та шляхів їх удосконалення. Виходячи з мети в роботі постають такі завдання:

- дослідити економічну сутність витрат підприємства в умовах ринкової економіки;
- встановлення теоретичних основ класифікації та видів витрат підприємства;
- огляд нормативно-правової бази, що регулює питання витрат підприємства;

– надати загальну характеристику галузі, в якій функціонує досліджуване підприємство;
– надати узагальнюючу характеристику ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика;
– виконати аналіз основних фінансово-економічних показників фабрики;
– дослідити систему бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання;
– розглянути процес здійснення обліку витрат на ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика»;
– провести аналіз витрат ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика»;
– запропонувати шляхи удосконалення процесу організації обліку, аналізу витрат підприємства та оцінки його ефективності.

Об'єктом дослідження є система обліку та аналізу Приватного акціонерного товариства «Чернігівська макаронна фабрика».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні, організаційні аспекти обліку, аналізу витрат суб'єкта господарювання та оцінки його ефективності.

В основу дослідження покладено такі методи, як збір фактів (спостереження, реєстрація, вимірювання), опис і аналіз фактів. Також використані методи: порівняння, аналізу і синтезу – для виявлення спільних та відмінних рис у наукових підходах до організації бухгалтерського обліку; табличний та графічний для наочного зображення, індукцію, дедукцію, узагальнення – при формуванні висновків.

Вирішення поставлених у роботі задач можливо за допомогою застосування загальнонаукових методів аналізу та синтезу, порівняння, монографічного, спостереження, економічного аналізу, табличний та графічний, узагальнення.

Інформаційна база дослідження. В процесі написання магістерської дипломної роботи використовувалися нормативно-правові документи, матеріали періодичних та спеціалізованих видань, статистичних щорічників, дані Державної служби статистики України, а також наказ про облікову політику та фінансова звітність ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика».

Наукова новизна одержаних результатів: полягає у визначенні, уточненні та обґрунтуванні методологічних та методичних положень, розробці рекомендацій щодо удосконалення обліку і аналізу витрат та оцінки ефективності діяльності підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці основних напрямів і конкретних рекомендацій з удосконалення процесу складання фінансової звітності підприємства для оцінки його фінансового стану, що посилить їх роль в управлінні діяльністю досліджуваного підприємства та може бути використаним іншими підприємствами.

В роботі проведений аналіз фінансового стану та діяльності підприємства за 2014-2017 рр. На основі вивчення та узагальнення наукових праць вчених-економістів, результатів оцінки фінансового стану були виявлені фактори впливу на ліквідність та рентабельність підприємства, резерви підвищення результативності господарської діяльності підприємства, які дозволяють підвищити прибутковість та конкурентоспроможність підприємства; було проведено дослідження процесу складання фінансової звітності ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика».

Пропозиції та рекомендації, викладені в роботі, можуть бути використані в діяльності ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика». Вони удосконалюють систему бухгалтерського обліку та аналізу даного підприємства, сприяють підвищенню ефективності діяльності підприємства та містять способи реалізації знайдених резервів підвищення прибутковості підприємства.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження пройшли свою апробацію на Всеукраїнській науково-практичній конференції

студентів, аспірантів та молодих учених «Юність науки – 2018: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства» (ЧНТУ, 11 квітня 2018 року), назва тези: «Порівняльна характеристика «витрат» за національними та міжнародними стандартами».

Структура та обсяг роботи. Дана робота складається із вступу, трьох розділів, 11 підрозділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел. Основний зміст викладений на 116 сторінках, робота містить 21 таблицю, 11 рисунків та __ додатки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об’єкт, методи та інформаційна база дослідження, а також подано структуру роботи.

У **першому розділі** наведено трактування витрат їх економічна та облікова сутність, проведено порівняння «витрат» за національною та міжнародною практикою, розглянуто класифікацію витрат; теоретичні основи витрат підприємства та оцінка ефективності його діяльності; огляд нормативно-правової бази, яка регулює питання витрат підприємства.

Основними нормативними документами, які забезпечують регламентацію бухгалтерського обліку в Україні є такі документи як Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», П(С)БО, Плани рахунків бухгалтерського обліку (повний і спрощений) «Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку»

Згідно, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком

зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Визначення витрат для цілей МСФЗ практично те ж, що і в П(С)БО 16 «Витрати». Крім того, що витрати повинні відповідати визначенню витрат, повинні ще бути виконані вимоги для їх визнання в звітності по МСФЗ.

Таблиця 1

Критерії визнання витрат відповідно до МСФЗ і національною практикою

№	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку	Міжнародні стандарти фінансової звітності
1	Витрати проводяться відповідно до певного договору, законодавчими вимогами, системи ділового обороту.	Дана умова відсутня.
2	Сума витрат може бути визначена.	Сума витрат може бути надійно оцінена.
3	Є впевненість в тому, що в результаті конкретної операції відбудеться зменшення економічних вигод організації.	Виникає зменшення майбутніх економічних вигод, пов'язаних зі зменшенням активу або збільшенням зобов'язання.
4	Витрати визнаються за принципом нарахування.	Витрати визнаються за принципом нарахування.
5	Витрати обов'язково повинні бути підтверджені документально.	Відображення господарських операцій не зв'язується з наявністю або відсутністю первинної документації.

**Джерело :узагальнено автором*

Витрати підприємства – один з найважливіших елементів діяльності підприємства. І звісно, фінансову основу складають – доходи підприємства. Адже виходячи із цих факторів вони і визначають суму прибутку як кінцевого результату ефективності діяльності підприємства, котрий формується ним в процесі своєї діяльності. Завдяки сумі отриманих доходів підприємство може розвивати свою операційну діяльність. Для того, щоб підприємство було рентабельним доходи мають перевищувати витрати. Джерелом відшкодування всіх поточних витрат, що пов’язані зі здійсненням його операційної діяльності, основну долю складають операційні доходи підприємства. Також, я без сумніву можу сказати, що здійснення виробництва неможливе без витрат, адже відомо, що вони є його

передумовою. Разом з тим витрати виступають як основа конкуренції: ті підприємства, які постійно чи хоча б періодично знижують свої витрати мають шанс виграти в умовах конкурентної боротьби. Адже саме витрати мають суттєвий вплив на те, чи залишиться підприємство на даному ринку, чи зможе підтримувати відповідний статус, чи все ж таки змушене буде його покинути.

Також в даному розділі розглянуто методологічні проблеми обліку витрат, які можуть виникати в процесі поточної діяльності підприємства. Створення ефективної системи обліку та аналізу витрат дозволить господарським суб'єктам вирішити безліч питань і проблем, що виникають на даному етапі.

У **другому розділі** наводиться загальна характеристика харчової галузі, узагальнююча характеристика ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика, аналіз основних фінансово-економічних показників підприємства; характеристика системи бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання; облік і аналіз витрат ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика»; оцінка ефективності його діяльності.

Харчова промисловість була та залишається стратегічно важливою частиною народного господарства країни, ефективне функціонування якої є основним фактором економічного та соціального зростання, головною умовою забезпечення підвищення життєвого рівня населення. Важливість харчової промисловості зумовлена тим, що вона задовольняє потреби населення країни в продовольчих товарах, формує потужний експортний потенціал, робить суттєвий внесок до державного бюджету, сприяє надходженню іноземних інвестицій та надає робочі місця для значної частини населення. У сучасних умовах прагнення України до європейського співтовариства та поглиблення процесів глобалізації та інтеграції до світової спільноти вітчизняна продукція харчової промисловості повинна відповідати

міжнародним стандартам якості та мати високий рівень конкурентоспроможності.

Вітчизняна харчова промисловість об'єднує 22 спеціалізовані галузі, до яких входить понад 40 основних виробництв. Економічна роль харчової промисловості в розвитку економіки визначається, насамперед, тим, що вона забезпечує населення продовольством промислового виробництва. За вартістю валової продукції (майже 20%) вона поступається тільки машинобудуванню та металообробці, за кількістю промислового виробництва потенціалу (10,1%) займає третє місце в структурі промислового комплексу, а за вартістю промислово-виробничих фондів – п'яте. Провідними фондами харчової промисловості є борошномельна, круп'яна, хлібопекарська, цукрова, олійно-жирова, плодо-овочевоконсервна, м'ясна, молочна, харчосмакова, кондитерська, виноробна та інші галузі.

Харчова промисловість відноситься до соціального комплексу виробництва товарів народного споживання. Харчова промисловість традиційно є основним постачальником основних продуктів харчування, таких як цукор, сіль, алкоголь, кондитерські вироби тощо. Харчова промисловість є лідером агропромислового комплексу. Це є і буде залишатися стратегічно важливим у майбутньому, визначаючи добробут людей. Цей сектор має значний виробничий, дослідницький та трудовий потенціал. В даний час його виробничі потужності не повністю використовуються.

Макаронні вироби мають високу харчову цінність, зручні в приготуванні їжі, здатні тривалий час зберігати якість і доступні за ціною для більшості населення України. Вони входять в число продуктів, виробництво яких становить продовольчу безпеку країни.

У структурі доходу від продажу харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів за 2016 рік найбільша частка припадає на дохід від продажу олії і тваринних жирів – 25,9%, на напої – 10,7%, на реалізоване м’яса та м’ясні продукти – 13,3%, на дохід від молочної продукції – 10,5%, на

хліб та хлібобулочних вироби 7,2%, на дохід від реалізації інших харчових продуктів (цукру, какао, шоколаду, тощо) – 14,9%. Структуру доходів від продажу харчових продуктів зображено на рис.2.1.

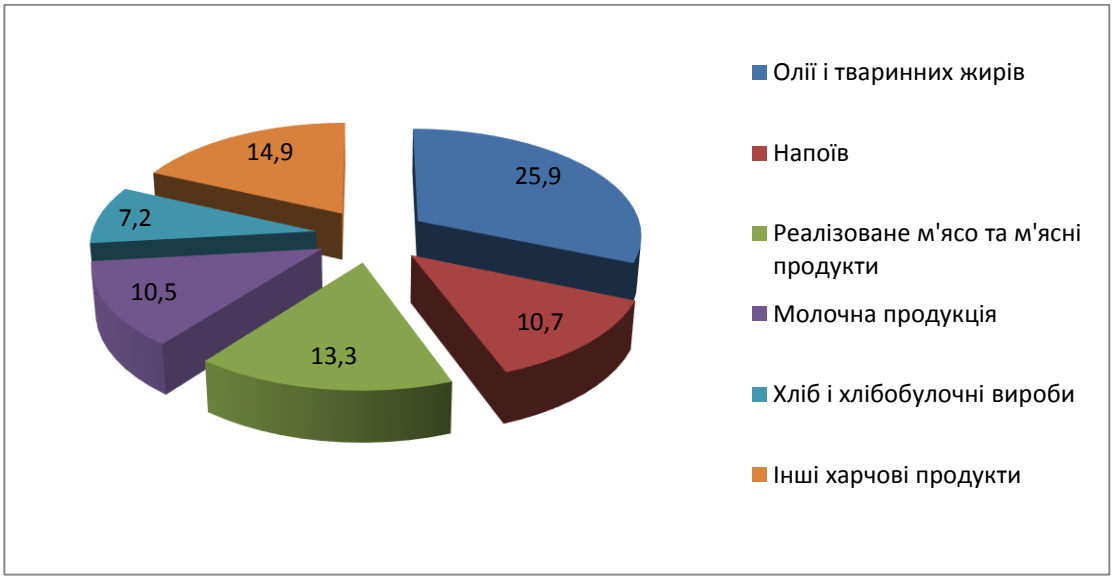

Рис. 1. Структура доходів від продажу харчових продуктів в 2017 рік, %

Незважаючи на перераховані вище недоліки недостатності фінансування придбання обладнання та відсутності висококваліфікованого персоналу, українська харчова промисловість має багато переваг. Найбільш істотно, що Україна має велику кількість вітчизняної сировини. Крім того, Україна може служити експортною базою як на Сході, так і на Заході. У 2015 році уряд України також здійснив багато значних реформ та структурних змін, які позитивно вплинуть на переробку харчових продуктів, включаючи поступове скасування митних тарифів та квот та широку гармонізацію законів відповідно до Угоди про вільну торгівлю, як обговорювалося вище. Разом ці сильні сторони створюють можливості для перероблення овочів (включаючи масла), кондитерських, молочних та м'ясопереробних.

Всього в Україні за даними Державної статистики України в 2013 році було випущено 102 тис. тонн, у 2014 р – 103 тис. тонн, 2015 р – 89,5 тис. тонн, у 2016 р.– 85,3 тис. тонн макаронних виробів (Рис 2.3) [7].

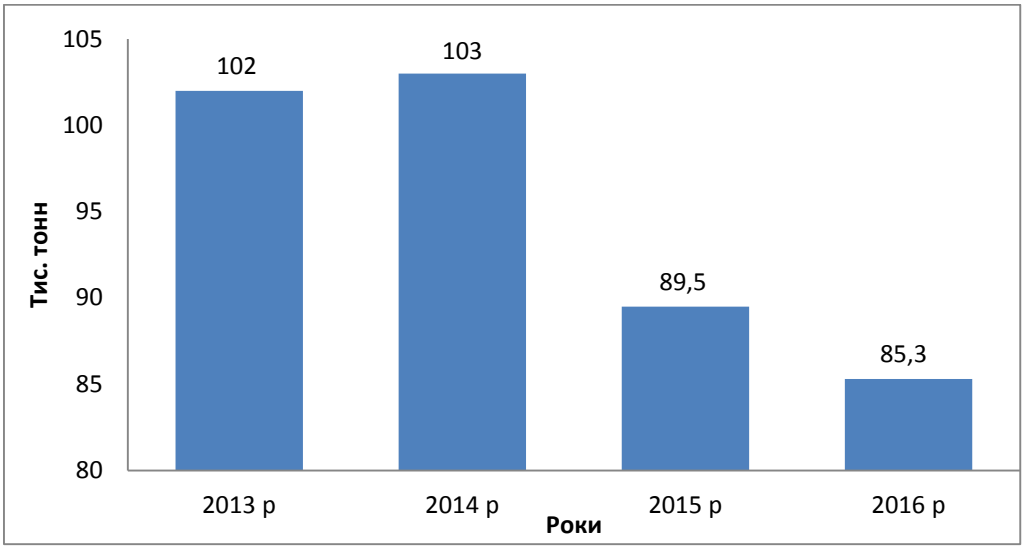

Рис.2. Кількість випущених макаронних виробів в Україні, тис. тонн*

**Джерело: побудовано автором за даними Державної служби статистики України*

Ринок виробів з макаронного тіста України належить до числа відносно стабільних ринків. Рівень виробництва за 2016 року, в цілому, відповідає рівню виробництва за 9 міс. 2015 року. Незважаючи на те, що фактично має місце зниження обсягів виробництва в кількісному вираженні, обсяг виробництва відповідає потребам ринку, розміри якого скоротилися внаслідок скорочення території і, відповідно, кількості споживачів. Залишки готової продукції, які також є товарними запасами, в аналізованому періоді утримувалися виробниками на одному рівні - в середньому 2600 тонн на кінець кожного року, що є достатнім для задоволення попиту в короткостроковому періоді.

ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика» одне з найбільших підприємств України з виробництва макаронних виробів, яке успішно працює на ринку макаронного виробництва вже більше 45 років. Фабрика пропонує вісім найменувань довгих макаронних виробів «екстра» в різноманітній розфасовці і десять видів коротко-різаних макаронних виробів, що реалізуються в усіх регіонах України та країнах ближнього зарубіжжя

(Прибалтика, Білорусь, Молдова) та дев'ять найменувань хлібобулочних виробів, що реалізуються фірмової та міською торгівлею. Один з пріоритетних напрямків ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика» – виробництво якісних макаронних виробів торгової марки «Тая».

ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика» в своєму складі не має дочірніх підприємств, філій, представництв та інших відокремлених структурних підрозділів, але має в своєму складі об’єкти роздрібної торгівлі: 1 магазин та 1 кіоск. ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика» за галузевими, територіальними та іншими принципами не входить до складу асоціацій, консорціумів, концернів та інших об'єднань.

У наші дні основний ринок збуту – Україна, раніше експорт був до Білорусії та Росії. До того ж фабрика працює лише на давальницькій сировині.

Основними конкурентами ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика» є макаронні фабрики, що мають імпортні лінії. ТОВ «Київська макаронна фабрика» – висока якість продукції, широкий асортимент продукції, ПрАТ «Хмельницька макаронна фабрика» – висока якість продукції, використання високоякісного борошна, широкий асортимент продукції. Якість макаронних виробів та рівень цін нашого підприємства дозволяють працювати на конкурентоспроможному рівні.

Фінансовий стан підприємства — це сутнісна характеристика діяльності підприємства у певний період, що визначає реальну та потенційну можливість підприємства забезпечувати достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності та здатність ефективно здійснювати її в майбутньому. Для визначення фінансового стану використовують низку аналітичних показників: ліквідності, платоспроможності, майнового стану, рентабельності тощо.

Ефективність роботи підприємства неможливо оцінити без аналізу основних фінансово–економічних показників. Основні фінансово-економічні показники діяльності ПрАТ « Чернігівська макаронна фабрика» наведено у

таблиці 2 (Розрахунки здійснено на основі фінансової звітності за 2016–2017 років: Звіт про фінансовий стан; Звіт про фінансові результати).

Таблиця 2

Узагальнюючі фінансово-економічні показники діяльності ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика»

Найменування показника	**2016 рік**	**2017 рік**	**Абсолютне відхилення**	**Темп росту, %**
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. Обсяг реалізованої продукції, (чистий дохід), тис. грн.	18895	17965	-930	95,08
2. Інший операційний дохід, тис. грн.	40	180	140	450,00
3. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) тис. грн.	14622	13919	-703	95,19
4. Валовий прибуток, тис. грн.	4273	4046	-227	94,69
5. Операційні витрати, тис. грн.	18750	18994	244	101,30
6. Прибуток від операційної діяльності (збиток), тис. грн.	185	-849	-1034	-
7. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування.(збиток) , тис. Грн.	184	-989	-1173	-
8. Чистий прибуток (збиток),тис. грн.	123	-1011	-1134	-
9. Рентабельність продажу, %				
9.1 Валова	0,226	0,225	–	–
9.2 Операційна	0,0098	-	–	–
9.3 Чиста	0,0065	-	–	–
10.Середньорічна вартість основних засобів (за первісною вартістю), тис. грн.	17847,5	17752	-95,5	99,47
11.Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	2995	4009	1013,5	133,83
12. Середньоспискова чисельність працюючих, осіб	131,00	130,00	-1	99,24
13. Фонд оплати праці, тис. грн.	5120,10			
14. Фондовіддача, грн. /грн.	6,04	6,77	0,73	112,09
15. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	6,31	4,48	-1,83	70,99
16. Продуктивність праці, грн. /особу	144,24	138,19	-6,05	95,81
17. Середньомісячна заробітна плата працюючого, грн	3257,06			

За таблицею можна зробити такі висновки про діяльність: підприємство підвищує обсяги продаж, підвищується ефективність використання оборотних засобів та ефективність використання основних засобів та трудових ресурсів; рентабельність капіталу у звітному періоді має позитивну тенденцію, хоча і зменшується.

На рисунку 2.6 представлена динаміка зміни витрат підприємства за економічними елементами.

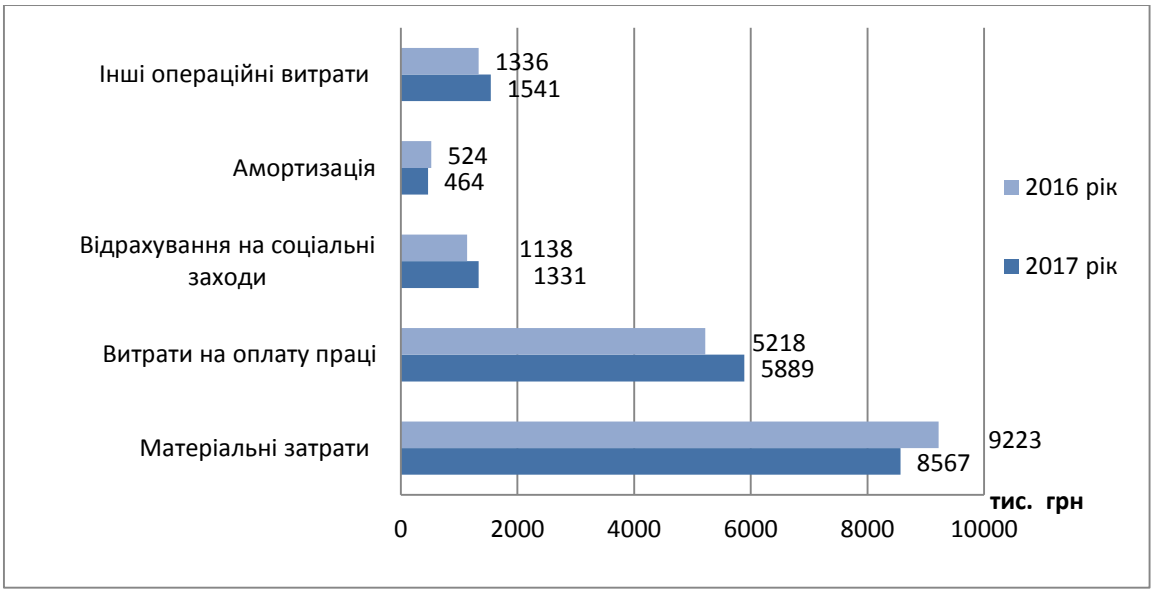

Рис. 3. Динаміка зміни витрат підприємства за економічними елементами

Структуру витрат по елементам наведено у таблиці 3.

Таблиця 3

Витрати ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика» за економічними елементами

Статті витрат за економічними елементами	2015 рік		2016 рік		2017 рік		Відхилення	
	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.Матеріальні затрати	8878	52,75	9223	52,89	8567	48,15	-656	-4,74
2.Витрати на оплату праці	4501	26,74	5218	29,92	5889	33,10	671	3,18

Продовження таблиці 3

4.Амортизація	624	3,71	524	3,00	464	2,61	-60	-0,39
5.Інші операційні витрати	1158	6,88	1336	7,66	1541	8,66	205	1
Всього операційні витрати	16831	100,00	17439	100,00	17792	100,00	353	0,00

З таблиці 3 можна зробити висновки:

- підприємство є матеріаломістким, адже питома вага матеріальних витрат протягом досліджуваних років становить більше 50 %;
- підприємство є трудомістким, бо питома вага оплати праці нперевищує 8 %.

В 2017 році собівартість збільшилася за рахунок витрат на оплату праці, зокрема відхилення склало 671 тис. грн.

Будь-яке підприємство у процесі економічної діяльності має переконатися в його рентабельності. Проте досягнення бажаних результатів неможливе без витрат. Організація управління витратами має спиратися на ефективність, точність та принцип відповідності. Економічна сутність процесу управління витратами визначається такими категоріями, як витрати, витрати та самостійні витрати. Різниця між цими економічними категоріями, як характеристикою продуктивної функції підприємства, полягає в наступному.

Таблиця 4

Рентабельність ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика»

Показник		2015 р.	2016 р.	2017 р.
Рентабельність активів, %	>0, збільш.	2,18	1,98	-14,97
Рентабельність власного капіталу, %	>0, збільш.	4,70	3,79	-34.75
Рентабельність діяльності, %	>0, збільш.	0,74	0,65	0

Як бачимо, з таблиці в 2015 та 2016 роках ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика» було рентабельним, але в 2017 році ці показники вже не

рентабельні, так як зараз підприємство має збитки.

Ще одним показником рентабельності є формула ДюПона (DuPont formula) – це розрахунок ключового показника ефективності суб'єктів господарювання – рентабельність власного капіталу (ROE). Через 3 основні складові: оборотність активів, рентабельність власного капіталу та фінансовий леверидж. Дані показники вперше, були використані в 20-х роках 20-го століття корпорацією «DuPont», від цього і пішла назва.

Таблиця 5

Розрахунок моделі ДюПона на прикладі ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика»

Показник	**2016р.**	**2017р.**
Двохфакторна модель	1,98	-14,97
Трьохфазова молель	3,71	-40,42
П'ятифазова молель	3,71	-40,42

Модель ДюПона і її модифікації в трьох- і п'ятифакторна формули дозволяє компанії швидко оцінити ступінь впливу різних чинників на формування ключового в оцінці вартості компанії, і її привабливості для акціонерів – показника рентабельності власного капіталу.

У досліджуваному періоді показник рентабельності власного капіталу має негативне значення і скаладає -14, 97%, що тягне за собою збільшення залежності підприємства від позикових коштів. Зниження рентабельності власного капіталу може бути викликано: зменшенням вартості основних засобів за рахунок амортизаційних відрахувань, вибуття основних засобів, власного капіталу.

Ефективне управління витратами дає змогу прискорити оборотність капіталу і підвищити його доходність, зменшити поточні витрати на зберігання запасів. У галузі в якій працює ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика» важливим є попит на дану продукцію.

У **третьому розділі** окреслюються шляхи удосконалення процесу організації обліку, аналізу витрат, необхідно оновити деякі елементи облікової політики; запропоновано виконувати процес оптимізації в залежності від стратегії підприємства, розроблено форми планування та аналізу витрат.

Для забезпечення інформації для потреб управління важливе значення має розробка методики обліку витрат, яка б відповідала ринковій економіці і Положенню (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Тим більше, що раніше діючі методики обліку витрат, які були вироблені наукою і практикою, на протязі останніх років в деякій мірі втратили актуальність і в основному були орієнтовані на систему ручної праці в умовах так званих твердих (планових) регульованих державою цін. Все це вимагає удосконалення і нових підходів щодо організації і методики аналітичного обліку наявності і руху матеріалів, що є однією із самих важливих і найбільш трудомістких ділянок бухгалтерського обліку.

Основні аспекти на які, необхідно, звернути увагу підприємству для покращення свого фінансово-майнового стану загалом та системи бухгалтерського обліку зокрема наведено в таблиці 6

Таблиця 6

Покращення фінансово-економічного стану підприємства та підвищення ефективності його діяльності

Заходи	Шляхи досягнення	Очікуваний результат
Модернізація обладнання, оздоровлення та збільшення ефективності виробничого процесу.	Модернізація та оновлення існуючого обладнання, введення нового устаткування, а також автоматизація значної частини найбільш трудомістких та складних процесів виробництва.	Підвищення продуктивності обладнання, та збільшення обсягів виробництва готової продукції.
Підвищення конкурентоспроможності продукції.	Упровадження у виробництво нової і модернізація освоєної продукції, яка по якості відповідає міжнародним вимогам.	Зростання обсягів реалізації готової продукції та прибутку підприємства.

Закінчення таблиці 6

1	2	3
	Заміна пшеничного борошна на інші сорти: рисове, кукурудзяне, гречане	Дані сорти більш дешеві та корисніші, за рахунок відсутності лютеїну. Відповідно зменшення витрат.
	Випуск нових видів продукції, зміна форми, кольору	Збільшення обсягів виробництва товарної продукції, підвищення рентабельності та конкурентоспроможності кінцевої продукції
Налагодження повного і своєчасного постачання робочих місць високоякісними виробничими запасами (покращення роботи відділу по матеріально-технічному постачанню)	Здійснення аналізу розрахунків потреби в запасах, визначення кола потенційних постачальників, заключення довгострокових договорів на поставку сировини і матеріалів.	Відсутність порушення поставок збільшить обсяг продукції і, як наслідок, - прибутку.
Пошук нових сфер збуту продукції, вихід на міжнародний ринок	Запровадження якісної, але недорогої реклами	Збільшення реалізації продукції, розширення збуту
Збільшення фондовіддачі	Збільшити коефіцієнт змінності, коефіцієнт екстенсивного завантаження; коефіцієнт інтенсивного використання;	Збільшення чистого доходу
	Скорочення простоїв устаткування внаслідок підвищення якості ремонтного обслуговування,	
Підвищення якості продукції	Вдосконалення технології виробництва	Збільшення частки на ринку
Зменшення терміну зберігання сировини та матеріалів	Розробка оптимальних нормативів витрат сировини на обсяг продукції	Зменшення витрат на зберігання продукції, витрат від псування сировини
Збільшення кількості обігів оборотних засобів	Удосконалення системи розрахунків за відвантажену продукцію	Отримання вільних коштів для вкладень в розвиток підприємства
Підвищення автоматизації виробничого процесу	Оновлення основних виробничих фондів	Зменшення витрат на оплату праці, як наслідок зменшення трудомісткості
Приведення чисельності працівників бухгалтерії до нормативного значення.	Введення додаткових функцій працівникам бухгалтерії.	Зменшення ймовірності виникнення помилок в бухгалтерському обліку та звітності підприємства.
Збільшення об’єму випуску макарон	За рахунок повнішого використання виробничої потужності підприємства.	Збільшення прибутку

При вдосконаленні структури бухгалтерії ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика» одним з найважливіших факторів є можливість здійснення контролю за точністю облікових даних і надійність інформаційних зв'язків як всередині бухгалтерії, так і між бухгалтерією. Все це дозволить зменшити обсяг роботи бухгалтерів підприємства, що в свою чергу дозволить зменшити помилки та розбіжності між фінансовим та податковим обліками, а також зменшити затрати на ведення обліку на підприємстві.

ВИСНОВКИ

Підприємствами всіх форм власності та галузей економіки для здійснення своєї діяльності постійно має витрати, які є важливою та значною частиною, будь-якого підприємства. Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками). У ході проведеного дослідження під час написання дипломної роботи можна зробити такі висновки:

1.В даній дипломній роботі розглянуто економічну та облікову сутність витрат, в результаті чого виявлено, що дані питання досліджувала велика кількість науковців та практиків, що кожен по своєму наводить трактування витрат, розглянуто як розкрають національні та міжнародні стандарти, але більшість визначає їх як вираження в грошовій формі зменшення ресурсів. Також в науковій літературі наводиться досить широка класифікація витрат за різними характеристиками.

2. Розглянувши основні нормативно-правові документи що здійснюють регламентацію бухгалтерського обліку виробничих запасів підприємств в Україні визначено, що найбільш повно інформація розкривається в П(С)БО 16 «Витрати» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

Спеціального стандарту за видатками, аналогічного П(С)БО 16 «Витрати», серед МСФЗ немає, як, наприклад, для обліку доходів в міжнародному обліку застосовується МСФЗ 18 «Дохід». Визначення витрат і умови їх визнання у фінансовій звітності містить документ «Концептуальна основа фінансової звітності». Загальні питання представлення витрат також розглядаються в МСФЗ 1 «Подання фінансової звітності». Питання обліку окремих видів витрат зачіпаються більшістю Стандартів, що регламентують облік окремих видів активів і зобов'язань, видів і напрямків діяльності. Зокрема, МСФЗ (IAS) 2 «Запаси» регулює оцінку витрат за матеріалами, МСФЗ (IAS 16) «Основні засоби» – витрати по амортизації

3. Необхідно здійснювати систематичний облік та аналіз рівня витрат, а також ефективності його діяльності. Витрати підприємства – один з найважливіших елементів діяльності підприємства. І звісно, фінансову основу складають – доходи підприємства. Адже виходячи із цих факторів вони і визначають суму прибутку як кінцевого результату ефективності діяльності підприємства, котрий формується ним в процесі своєї діяльності.

Завдяки сумі отриманих доходів підприємство може розвивати свою операційну діяльність. Для того, щоб підприємство було рентабельним доходи мають перевищувати витрати. Джерелом відшкодування всіх поточних витрат, що пов’язані зі здійсненням його операційної діяльності, основну долю складають операційні доходи підприємства. Також, я без сумніву можу сказати, що здійснення виробництва неможливе без витрат, адже відомо, що вони є його передумовою. Разом з тим витрати виступають як основа конкуренції: ті підприємства, які постійно чи хоча б періодично знижують свої витрати мають шанс виграти в умовах конкурентної боротьби. Адже саме витрати мають суттєвий вплив на те, чи залишиться підприємство на даному ринку, чи зможе підтримувати відповідний статус, чи все ж таки змушене буде його покинути.

4. Як показує світова практика, харчова промисловість України знаходиться, досить таки, на високому рівні. Але в той же час вона має

багато проблем , рішення яких може значно поліпшити розвиток галузі.

Макаронні вироби досить широко виробляються і мають різний ціновий сегмент, що забезпечує постійний попит на дану продукцію.

5. Аналіз балансу підприємства показав поступове зменшення вартості майна та прибутку підприємства протягом 2017 року. За розрахунками коефіцієнтів ліквідності видно, що підприємство у звітному році, як і в попередньому не є ліквідним по своїм зобов'язанням, що, в свою чергу, свідчить про те, що поточний стан підприємства досить не стабільний, воно не має достатньо оборотних активів для розрахунків по своїм зобов'язанням. Проте позитивним фактором є відсутність кредиторської заборгованості.

6. Облік витрат допомагає управлінню шляхом аналізу поведінки витрат, співвідношення витрат та обсягу прибутку, операційного та капітального бюджету, стандартного калькуляції, аналізу варіацій витрат та доходів , трансфертного ціноутворення, витрат на основі діяльності та ін.

Згідно наказу про облікову політику підприємства у ПрАТ «Чернігівській макаронній фабриці» використовується журнально–ордерна форма бухгалтерського обліку.

7. Ефективне управління витратами дає змогу прискорити оборотність капіталу і підвищити його доходність, зменшити поточні витрати на зберігання запасів. У галузі в якій працює ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика» важливим є попит на дану продукцію.

Облік витрат допомагає управлінню шляхом аналізу поведінки витрат, співвідношення витрат та обсягу прибутку, операційного та капітального бюджету, стандартного калькуляції, аналізу варіацій витрат та доходів , трансфертного ціноутворення, витрат на основі діяльності та ін.

8. Будь-яке підприємство у процесі економічної діяльності має переконатися в його рентабельності. Проте досягнення бажаних результатів неможливе без витрат. Організація управління витратами має спиратися на ефективність, точність та принцип відповідності. Проаналізувавши діяльність підприємства, на жаль на даний момент ПрАТ «Чернігівська макаронна

фабрика» має збиток і не є рентабельною. Що і підтверджує модель ДюПона.

9. Оцінку фінансового–економічного стану можна об'єктивно здійснити лише за допомогою комплексної системи показників, що детально й усебічно характеризують фінансовий стан підприємства. Фінансово–економічний стан підприємства є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства та визначається сукупністю виробничо–господарських факторів і характеризується системою показників, які відображають наявність фінансових ресурсів підприємства, їх розміщення і використання.

10. Для покращання фінансового стану підприємства необхідним є пошук інвесторів та оновлення і модернізація основних засобів. Для покращення ліквідності підприємства необхідно здійснити такі заходи, які будуть спрямовані як на зменшення витрат. Так як ринок є досить конкурентним, то актуальним є питання оптимізації збутової політики підприємства та активізації маркетингу, щоб покращити просування своєї продукції, яка є конкурентоспроможною.

Також звернемо увагу на те, що для покращання свого фінансово–економічного стану підприємству необхідно реалізовувати продукцію на всю потужність. Необхідно розширювати ринки збуту продукції підприємства та створювати додаткові пункти роздрібної торгівлі. Це в свою чергу призведе до збільшення прибутку підприємства та оборотності капіталу. Це дозволить прискорити реалізацію товарів підприємства.

11. Для того, щоб підприємство ефективніше розвивалося та зростав його виробничий потенціал за сучасних умов господарювання необхідними є такі умови: підвищення оперативності в інформаційному забезпеченні управління виробничими витратами підприємства; вдосконалення системи обліку витрат в частині їх оцінки та документування.

Отже, перелічені напрями удосконалення обліку запасів підприємства призведуть до значного підвищення результатів фінансово–економічної

діяльності. А питань обліково–аналітичного управління виробничими витратами потребують подальших досліджень, адже є актуальним для більшості підприємств.

Таким чином, облік та аналіз витрат на ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика» забезпечує його функціонування, проте для подальшого її удосконалення необхідно адаптувати її до особливостей галузі, в якій функціонує підприємство.

АНОТАЦІЯ

Мета випускної кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку і аналізу та оцінки ефективності діяльності підприємства, а також в розробці пропозицій та шляхів їх удосконалення.

Завдання роботи: дослідити економічну сутність витрат та оцінки ефективності діяльності підприємства; встановлення теоретичних основ витрат та їх класифікація за різними ознаками; здійснити огляд нормативно-правової бази, що регулює питання витрат; надати загальну характеристику галузі, в якій функціонує досліджуване підприємство та ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика»; виконати аналіз основних фінансово-економічних показників підприємства; дослідити систему бухгалтерського обліку суб’єкта господарювання; розглянути процес здійснення обліку витрат на ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика»; провести аналіз грошових потоків ПрАТ «Чернігівська макаронна фабрика»; розглянути як здійснюється аналіз витрат на підприємстві; запропонувати шляхи удосконалення процесу організації обліку підприємства, витрат, аналізу та оцінки ефективності.

Одержані результати можуть бути використані для удосконалення системи обліку та управління на досліджуваному підприємстві.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: АНАЛІЗ, ВИТРАТИ, ОБЛІК, ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ, УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, ХАРЧОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ